

REKENKAMERCOMMISSIE PURMEREND EN BEEMSTER

“Onderzoek naar de uitvoering van het sport- en recreatiebeleid door Spurd”

“Spurd”

Nota van bevindingen

*Rekenkamer onderzoek naar de uitvoering van
het sport- en recreatiebeleid door Spurd*

Colofon

Rekenkamercommissie Purmerend en Beemster

Leden

De heer A.J. (Arron) Bell - voorzitter

Mevrouw M.C. (Marijke) Zewuster - vicevoorzitter

Mevrouw A. (Anneke) de Leeuw - extern lid

De heer J. (Jack) Koster - extern lid

De heer C.S.J. (Coen) Lageveen - raadslid Purmerend

De heer T.C. (Timo) Roeleveld - raadslid Purmerend

De heer L.J.M. (Leo) Schagen - raadslid Beemster (lid RKC tot sep 2020)

Bezoekadres

Rekenkamercommissie Purmerend en Beemster

Purmersteenweg 42

1441 DM Purmerend

Postadres

Gemeente Purmerend

t.a.v. Rekenkamercommissie Purmerend en Beemster

Postbus 15

1440 AA Purmerend

Datum

September 2020

Secretaris / onderzoeker

Niek Wijmenga

rkc@purmerend.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Observaties	5
Aanbevelingen	6
Nawoord rekenkamercommissie	7
1. Onderzoeksopzet	9
1.1 Aanleiding	9
1.2 Onderzoeksvraag en afbakening	9
1.3 Samenstelling rapport	10
2. Achtergrond	11
2.1 Sportbeleid in Purmerend en Beemster	11
2.2 Landelijk beleid en wetgeving	12
2.3 Organisatie en taken Spurd	12
2.4 Doelgroepen sportbeleid	14
3. Doelen en resultaten sportbeleid	17
3.1 Doelen en afspraken Spurd	17
3.2 Indicatoren, trends en prestaties sportbeleid	18
3.3 Financiële resultaten	21
3.4 Worden de doelen nagekomen?	23
4. Terugblik verzelfstandiging	25
5. Ondersteuning sportverenigingen	27
5.1 Enquête sportverenigingen	27
5.2 Werkbezoek De Beuk	28
5.3 Werkbezoek De Karekiet	30
5.4 Werkbezoek Leeghwaterbad	32
6. Conclusies	35
Bijlage A: Tabellen en bronvermelding	37

Observaties

Afspraken Spurd en gemeente worden nagekomen

De afspraken tussen Spurd en de gemeente Purmerend worden jaarlijks aangepast via de aanvraag voor de subsidiebeschikking en het bijbehorende prestatieplan. In het prestatieplan staat beschreven welke activiteiten Spurd wil gaan uitvoeren en hoeveel subsidie hiervoor nodig is. In het jaarverslag wordt omschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd. De gemaakte jaarlijkse afspraken worden goed uitgevoerd. Er zijn nu geen concrete meerjarige afspraken over de subsidieverlening.

Communicatie kan beter

Zowel tussen Spurd en de gemeente als tussen Spurd en de sportverenigingen kan de communicatie verbeterd worden. Tussen gemeente en Spurd ontstaan misverstanden over dekking van kosten. Sportverenigingen waarderen de ondersteuning vanuit Spurd, maar ook hier ontstaan misverstanden of zou meer afstemming op prijs gesteld worden. Een genoemde oorzaak is de wisseling in personeel bij zowel gemeente als bij de verenigingsondersteuning door Spurd.

Er wordt meer gesport, maar minder bij verenigingen

Veel landelijke trends zijn ook terug te zien in Purmerend en Beemster. Hoewel het percentage mensen dat wekelijks sport langzaam lijkt toe te nemen, daalt het aantal leden van sportverenigingen. Deels komt dit door vergrijzing: oudere mensen sporten gemiddeld meer, maar doen dit minder vaak in verenigingsverband.

Aandacht voor kwetsbare groepen kan beter

Groepen die een hoger risico lopen om te weinig te bewegen zijn jongeren, laagopgeleiden, niet-westerse allochtonen en mensen die in wijken met een hoge bevolkingsdichtheid wonen. Een groot deel van de activiteiten en communicatie vanuit Spurd is er op gericht deze groepen te stimuleren tot meer beweging, maar hierin is nog ruimte voor verbetering.

Beschikbaarheid technisch personeel zwembad is een risico

Spurd heeft met name voor het beheer en onderhoud van het Leeghwaterbad de beschikking nodig over technische medewerkers met specifieke kennis. Er zijn geen specifieke opleidingen voor technisch personeel van zwembaden. De mensen die dit vak beheersen hebben het gaandeweg geleerd en gaan richting pensioengerechtigde leeftijd. Voor de continuïteit van het beheer en onderhoud van het zwembad is dit een risico.

Beemsterlingen gemiddeld gezonder dan Purmerenders

Sport- en recreatiebeleid heeft als doel om bij te dragen aan een gezondere leefstijl. Gemiddeld scoren Beemsterlingen hoger dan het landelijk gemiddelde op de gezondheidsindicatoren van de GGD, o.a. voor voldoende beweging. Purmerenders scoren gemiddeld iets onder het landelijk gemiddelde. Dit geldt voor alle leeftijdscategorieën.

Aanbevelingen

Stel een meerjarige strategie op

Afspraken tussen Spurd en de gemeente lijken nu teveel op jaarbasis of ad-hoc gemaakt te worden. Door gezamenlijk afspraken te maken over een meerjarige strategie en meerjarige subsidies, kan er op een aantal dossiers richting gekozen worden en kan Spurd meer zekerheid krijgen over lange termijn investeringen. Zowel bij Spurd, bij de gemeente als bij verenigingen leven wensen en vragen die in de jaarlijkse afspraken nu niet goed terechtkomen. Afwegingen over investeringen in binnen- en buitensportaccommodaties, groeiende en krimpende verenigingen, de toename van niet-verenigingssporters en het breder betrekken van maatschappelijke organisaties worden nu niet expliciet gemaakt. In een meerjarige strategie kan dit wel.

Zorg voor stabiliteit en continuïteit

Het succes van sportbeleid staat of valt met betrokken en deskundige medewerkers. In de afgelopen jaren zijn er veel wisselingen geweest in medewerkers, zowel bij Spurd als bij de gemeente. Het is belangrijk dat de bezetting kwantitatief en kwalitatief op orde blijft.

Versterk de samenwerking

In de afgelopen jaren was de communicatie tussen Spurd en de gemeente niet altijd goed. In de afgelopen jaren is zowel bij Spurd als bij de gemeente aandacht geweest voor betere communicatie en een verandering van taakgericht naar vraaggericht. De rekenkamercommissie beveelt aan om op deze weg door te gaan.

Versterk de focus op kwetsbare doelgroepen

Een belangrijk doel van sportbeleid is het stimuleren van een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Kwetsbare doelgroepen zijn jongeren, lager opgeleiden en niet-Westerse migranten. Hoewel er activiteiten worden georganiseerd voor deze doelgroepen, zijn een aantal trends zorgwekkend. Een onderzoek naar verdere versterking van de activiteiten (omvang, opzet en bereik) wordt aanbevolen.

Betrek gebruikers en stakeholders bij de (ver)bouw van sportaccommodaties

In dit rapport worden voorbeelden genoemd van accommodaties die na ingebruikname niet optimaal voldeden aan de wensen van gebruikers (bv De Beuk). Voor toekomstige verbouw of nieuwbouw van sportaccommodaties bevelen wij aan om eindgebruikers van sportaccommodaties beter te betrekken in het ontwerp- en inkoopproces.

Maatschappelijk Domein

Gemeente Purmerend
t.a.v. Rekenkamercommissie Purmerend en Beemster
Postbus 15
1440 AA Purmerend

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk

datum

1530092

29 september 2020

onderwerp

Bestuurlijke reactie aanbevelingen rapport 'Onderzoek naar de uitvoering van het sport- en recreatiebeleid door Spurd'

Geachte leden van Rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor het onderzoeksrapport 'Onderzoek naar de uitvoering van het sport- en recreatiebeleid door Spurd'. De inhoud van het rapport geeft ons een goed beeld van de uitvoering van het sportbeleid van de afgelopen jaren. De aanbevelingen die u doet, nemen wij over.

Sporten is vooral leuk en gezond. Bij sport draait alles om meedoen en verbinden. Daarbij is sport niet alleen een doel op zich, maar ook een gouden middel om bepaalde maatschappelijke doelen te bereiken. Dit geldt niet alleen voor sport, maar voor alle vormen van bewegen. Om die reden is het nodig dat Spurd goed verbonden is met andere instellingen die taken uitvoeren binnen de samenleving van Purmerend en Beemster. Het onderzoek blikt terug op de afgelopen jaren en ondertussen zijn Spurd en de gemeente al gesprekken gestart over deze integrale manier van samenwerken om verbindingen te verstevigen.

Hieronder vindt u onze reactie per aanbeveling:

Stel een meerjarige strategie op

Zoals in de inleiding aangegeven, zijn we al enige tijd in gesprek met Spurd. In een maatschappij waarin het de bedoeling is dat iedereen meedoet, ligt voor sport een mooie taak: sport maakt meedoen mogelijk. Om die reden is het nodig dat Spurd goed verbonden is met andere instellingen die taken uitvoeren binnen de samenleving van Purmerend en Beemster.

Daarbij komt dat Spurd heeft aangegeven een andere organisatiestructuur te wensen richting een Raad van Bestuur. Deze structuur moet – wat ons betreft – passend zijn bij de bediening van Spurd aan de inwoners en instellingen.

De vraag is of de huidige wijze van sturing en verantwoording nog past bij de eisen van deze tijd.

bijlage(n): geen

behandeld door:

telefoonnummer

Zorg voor stabiliteit en continuïteit

Ook hiervoor pleit de integrale aanpak, zoals omschreven in bovenstaande reactie, zodat het sportbeleid breed is belegd en minder afhankelijk is van mensen. Toch moeten we ons ook realiseren dat het nu eenmaal onvermijdelijk is dat mensen wisselen van baan en daarbij is het borgen van kennis belangrijk voor de continuïteit om te voorkomen dat inwoners en instellingen daar de dupe van worden.

Stabiliteit en continuïteit geldt ook voor het accommodatiebeheer waar de meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) continu onderwerp zijn van gesprek. Zo is bijvoorbeeld in de raad eerdere besluitvorming geweest m.b.t. het verstrekken van extra financiële middelen voor de renovatie van het zwembad. Los hiervan zijn er, zoals bij sportvoorzieningen die intensief gebruikt worden, sprake van een meerjarenonderhoudsprogramma waar de werkzaamheden zoals genoemd op pagina 34 worden opgenomen. Dat is een continue en dynamisch proces.

Versterk de samenwerking

Uw aanbeveling is om door te gaan op de gekozen weg om 'betere communicatie en verandering van taakgericht naar vraaggericht'. We zijn al flink op weg hiermee. Samenwerking is afgelopen periode flink versterkt, ook in de periode van Corona hebben we snel geschakeld. Onderdeel hiervan is de opdracht aan Spurd, de integrale werkwijze en Spurd in de breedste zin verbinden met maatschappelijke partners in de stad, zoals in bovenstaande antwoorden uitgebreider staat beschreven.

Versterk de focus op kwetsbare groepen

Afgelopen jaar is onderzoek gedaan naar de sportbeleving in Purmerend, waarbij is onderzocht of het huidige sportaanbod voldoende aansluit bij wat de mensen nodig hebben. De capaciteit van de sportaccommodaties was ook onderdeel van dit onderzoek. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend, maar deze zijn zeker onderdeel van het gesprek als het gaat om focus. Daarnaast is 'Inclusief sporten en bewegen' onderdeel van het sportakkoord dat door verschillende maatschappelijke partners is ondertekend. Hiermee verwachten we verdere stappen te kunnen zetten.

Betrek gebruikers en stakeholders bij de (ver)bouw van sportaccommodaties

We kunnen ons goed vinden in deze aanbeveling.

Wij wensen u veel succes met de afronding van het onderzoeksrapport.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Purmerend,
de secretaris, de burgemeester,

Two blue ink signatures are present at the bottom of the page. The signature on the left is a complex, circular scribble with a long horizontal line extending to the right. The signature on the right is a more fluid, cursive-style signature with a long horizontal line extending to the right.

Nawoord rekenkamercommissie

Geachte college(s) van burgemeester en wethouders,

Dank voor de bestuurlijke reactie op het onderzoek van de rekenkamercommissie naar Spurd en het sport- en recreatiebeleid in Purmerend en Beemster. Het is positief te zien wat er in Purmerend en Beemster op sportgebied is opgebouwd en de aandacht die er is voor activiteiten voor diverse doelgroepen. Tegelijkertijd zien wij ook een aantal trends en ontwikkelingen die om een nieuwe meerjarige strategie vragen. De Corona-crisis benadrukt het belang van een gezonde leefstijl en een gezond lichaam, goed sportbeleid kan hier een bijdrage aan leveren. Het is positief te zien dat u alle aanbevelingen overneemt, wij hopen dat u in een later stadium de genoemde maatregelen tot mooie concrete resultaten gaan leiden.

Dit rapport en de uiteindelijk door de beide raden vastgestelde aanbevelingen zullen, zoals gebruikelijk na ongeveer twee jaar geëvalueerd worden.

De rekenkamercommissie van Purmerend en Beemster

Nota van bevindingen

1. Onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding

De taak van de rekenkamercommissie is het uitvoeren van beleidsevaluaties en doelmatigheidsonderzoeken die een bijdrage leveren aan de doeltreffendheid van het beoogde gemeentelijk beleid, alsmede de doelmatige en rechtmatige voorbereiding en uitvoering daarvan. Bij de keuze van onderzoeksonderwerpen zijn in de verordening meerdere criteria benoemd, waaronder het actuele maatschappelijke belang, toegevoegde waarde van aanbevelingen, toekomstgerichtheid, het financiële belang en het bieden van oplossingen voor geobserveerde risico's. Verder dienen onderzoeken te gaan over beleid dat langer dan een jaar geleden is vastgesteld en positief onderscheidend of aanvullend is ten opzichte van eerdere onderzoeken.

Bij de keuze van dit onderwerp door de rekenkamercommissie lag de nadruk op het maatschappelijke belang van sport en bewegen voor de gezondheid van de inwoners van Purmerend en Beemster.

Sport en een gezonde leefstijl worden door alle politieke partijen belangrijk gevonden. Er is breed draagvlak voor het belang van het stimuleren van een gezonde leefstijl, waarin sport een belangrijke rol speelt. Het onderwerp voldoet aan de criteria die de rekenkamercommissie stelt: het dient onder meer een actueel maatschappelijk belang, biedt een toegevoegde waarde en bruikbare resultaten in de vorm van aanbevelingen en is positief onderscheidend ten opzichte van eerdere onderzoeken.

In dit onderzoek zijn de ontwikkelingen rond Corona / Covid-19 niet expliciet meegenomen. Rekenkamer onderzoek kijkt per definitie terug naar de onderzoeksperiode en de ontwikkelingen die daarin relevant zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. De meerwaarde van het stimuleren van een gezonde leefstijl en weerbaarheid tegen virusinfecties en andere aandoeningen worden door de recente ontwikkelingen nog extra onderstreept. In de aanbevelingen wordt uiteraard meegewogen welke interventies ook in het licht van de maatregelen rond Covid-19 zinvol kunnen zijn.

1.2 Onderzoeksvraag en afbakening

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

“In hoeverre zijn de doelen die tussen Spurd en de gemeente zijn afgesproken gerealiseerd?”

De hoofdvraag is opgesplitst in de volgende onderzoeksvragen:

- 1. Welke doelen zijn tussen Spurd en de gemeente in de periode 2015 tot heden afgesproken?*
- 2. Hoe hebben de prestaties op deze doelen zich ontwikkeld?*
- 3. Wat is de huidige staat van Spurd in termen van:*
 - dienstverlening*
 - tevredenheid van verenigingen en overige gebruikers*
 - financiën*
 - risico's*
- 4. Welke wensen leven er bij de gebruikers van de dienstverlening van Spurd?*
- 5. Hoe verloopt de informatievoorziening naar college en raad ten aanzien van Spurd?*

Afbakening

Het onderzoek richt zich primair op de periode 2015 tot heden, maar daarnaast zal er in het onderzoek ook aandacht zijn voor de doelen achter de verzelfstandiging van Spurd in juli 2008.

Het onderzoek richt zich onder meer op de volgende onderwerpen:

- De kwaliteit van de ondersteuning van de sportverenigingen in Purmerend en Beemster
- De kwaliteit en beschikbaarheid van sportaccommodaties.
- Stimulering en bewustwording inwoners ten aanzien van voldoende beweging in het kader van een gezonde leefstijl.
- Terugblik verzelfstandiging Spurd in 2008
- Bevoegdheden en positionering Spurd
- Bewaking en controle doelen

De inrichting van de openbare ruimte en de mate waarin de openbare ruimte uitnodigend is ingericht voor sportactiviteiten en beweging valt buiten de afbakening van dit onderzoek.

Methodiek

Voor dit onderzoek is vanuit verschillende bronnen informatie ingewonnen. Uit de (omnibus) enquête(s), jaarverslagen, memo's, raadsinformatie en via interviews is een beeld gevormd van de resultaten in de afgebakende onderzoeksperiode. Wat betreft de interviews is er een combinatie van deskundigen, direct betrokkenen en gebruikers samengesteld. Verder zijn werkbezoeken bij verschillende sportlocaties uitgevoerd om een beeld te krijgen van de uitvoering in de praktijk. De standaard werkwijze van de rekenkamercommissie is om te sturen op bronnentriangulatie. Dit concept gaat uit van een overlap tussen verschillende bronnen, waardoor betrouwbaarder uitspraken gedaan kunnen worden over ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden. Door vanuit verschillende bronnen en verschillende perspectieven het onderzoeksgebied te analyseren, worden de observaties uit het onderzoek meer gedegen en betrouwbaarder.

Via een enquête is geïnventariseerd welke ideeën verenigingen hebben over verbeteringen voor het sportbeleid. Voor wat betreft de gemeente Beemster is vergeleken hoe het sport- en recreatiebeleid tot uitvoering komt en hoe de betrokkenheid van Spurd in Beemster is vormgegeven. Dit neemt niet weg dat de focus van dit onderzoek meer op Purmerend dan op Beemster ligt, omdat het sport- en recreatiebeleid in Purmerend sterker door de gemeente wordt gestuurd dan in Beemster.

1.3 Samenstelling rapport

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de achtergronden van sport- en recreatiebeleid, de wettelijke context, het landelijke beleid, het gemeentebestuur en de taken van Spurd. In hoofdstuk 3 worden de doelen en afspraken met Spurd behandeld en wordt ingegaan op de prestaties en resultaten, zowel op sportgebied als op financieel gebied. Hoofdstuk 4 gaat in op de ervaren kwaliteit van de dienstverlening door Spurd en de gemeente. Tot slot zullen in hoofdstuk 5 de conclusies van dit onderzoek worden gepresenteerd.

2. Achtergrond

2.1 Sportbeleid in Purmerend en Beemster

In Purmerend is op 24 januari 2008 definitief gekozen voor de oprichting van een zelfstandige sportorganisatie in de vorm van een stichting. De gemeentelijke afdeling sport, het Leeghwaterbad en de beheerscommissie sportaccommodaties zijn hier in opgegaan. De stichting Spurd is formeel de rechtsopvolger van stichting de Wilgenhoek. Met de oprichting van Spurd is de uitvoering van het sportbeleid meer op afstand gezet van het bestuur en de politiek, alhoewel via de statuten en via de jaarlijkse financiering de invloed en controle geborgd is. In het maatschappelijk beleidskader uit 2011 worden de doelen, indicatoren en ambities benoemd en hier wordt nog altijd naar verwezen in de subsidieaanvraag.

In Purmerend heeft de gemeente een sterkere rol in de ondersteuning van activiteiten en verenigingen dan in Beemster. Deels komt dit door het verschil in schaalgrootte van Purmerend, maar ook door de regionale rol van verschillende verenigingen, het zwembad en de grote evenementen die al jarenlang georganiseerd worden. De PurVak (Purmerendse Vakantieactiviteiten) is bijvoorbeeld een begrip voor Purmerenders en draagt al sinds 1972 bij aan het stimuleren van sport en spel bij kinderen en jongeren. In sporthallen, het zwembad en bij theaters worden in de schoolvakanties activiteiten georganiseerd. In de PurVak werkt Spurd samen met verschillende anderen; Clup Welzijn en Wherelant zijn inmiddels structurele partners in de PurVak. Ook wordt steeds meer samengewerkt met (sport)verenigingen, en andere organisaties, zoals de bibliotheek.

De ondersteuning van de gemeente Beemster heeft voornamelijk betrekking op subsidieverlening en op het onderhoud van de velden. Aangezien de schaalgrootte kleiner is, leidt dit ook tot een eenvoudiger organisatie. Er is in Beemster een grote rol voor verenigingen, bewoners en het maatschappelijk middenveld. De sociale cohesie en betrokkenheid is sterk; bewoners en vrijwilligers voelen zich eigenaar van de sportactiviteiten die worden georganiseerd. Door deze betrokkenheid is er minder behoefte aan coördinatie vanuit de gemeente.

De bestuurlijke aansturing van Spurd loopt procesmatig via de jaarlijkse subsidieaanvraag door Spurd aan de gemeente. Spurd biedt hierbij een prestatieplan aan waarin onderbouwd wordt welke financiering nodig is en wat daar mee gedaan gaat worden. In het prestatieplan wordt ook verwezen naar relevante eerdere afspraken en de samenwerking met andere maatschappelijke organisaties. Op basis van dit plan gaan de gemeente en Spurd met elkaar in gesprek, wat leidt tot een definitieve subsidiebeschikking en – na uitvoering van de activiteiten - tot een subsidieverantwoording en subsidievaststelling. Via het jaarverslag wordt daarnaast ook toegelicht welke activiteiten hebben plaatsgevonden.

Na de ambtelijke fusie van Purmerend en Beemster (en de aanloop naar de bestuurlijke fusie) is de aansturing niet wezenlijk veranderd. Spurd heeft een aantal taken van de gemeente Beemster aangenomen met betrekking tot het onderhoud van velden. De subsidieverlening aan verenigingen is nog ongewijzigd gebleven.

Door de positionering van Spurd kan alleen subsidie gegeven worden wanneer minimaal 80% van de werkzaamheden voor de gemeente Purmerend worden uitgevoerd. Dit “merendeel-criterium” is de voorwaarde voor een quasi-inbesteding, waarbij voorkomen kan worden dat in concurrentie aanbesteed moet worden. De werkzaamheden die voor de gemeente Beemster worden uitgevoerd zijn nog dermate klein in omvang dat dit de 80% grens niet raakt. Het is de vraag hoe de ambitie om door te groeien tot een regionaal sportbedrijf Waterland, zoals gesteld in de jaarlijkse prestatieplannen, zich verhoudt tot het merendeel-criterium. Samenwerking met andere gemeenten zou wel mogelijk kunnen zijn, maar dan moet helder zijn welke werkzaamheden in die samenwerking voor welke gemeente zijn.

Een nadeel dat ervaren wordt bij de gekozen organisatievorm is dat de bestuurders, als vrijwilligers, in de praktijk te ver op afstand staan om een bestuurdersrol op een passende manier in te kunnen vullen. Gezien de grootte van de organisatie wordt er nagedacht om de bestuurdersrol bij een directeur-bestuurder te leggen en naar een raad van toezicht model toe te gaan. De directeur-bestuurder heeft meer mogelijkheden om zelfstandig te sturen. Over deze mogelijke verandering is nog geen besluit genomen.

2.2 Landelijk beleid en wetgeving

Voor verenigingen geldt in veel gevallen dezelfde wetgeving als voor andere organisaties. Naar mate verenigingen groter zijn, werknemers of horecavoorzieningen hebben, neemt de hoeveelheid relevante wet- en regelgeving toe. Onder andere via het NOC NSF wordt informatie gegeven hoe verenigingen hiermee om kunnen en moeten gaan. Voor verenigingen die door vrijwilligers gerund worden, kan dit behoorlijk complex zijn. In dit onderzoek wordt niet verder ingegaan op de inhoud van deze regelgeving, wel op de rol van Spurd hierin. Spurd ondersteunt verenigingen wanneer er vragen zijn en adviseert ook bij het aanvragen van subsidies, bijvoorbeeld voor een gedeeltelijke vergoeding van de ozb. De gemeente is verplicht om sportverenigingen ozb te heffen, maar in Purmerend is ervoor gekozen de verenigingen hier in te compenseren via een subsidieregeling. Deze subsidie wordt op dezelfde manier geïndexeerd als de ozb, waardoor dit jaarlijks budgetneutraal verloopt. De Tweede Kamer heeft inmiddels ingestemd met een wetswijziging waarmee dit rondpompen van geld zou kunnen stoppen. Gemeenten krijgen de vrijheid om bij sportverenigingen tegen een lager tarief ozb te heffen, waardoor het systeem eenvoudiger kan worden. Overigens is nog onbekend wanneer dit ingevoerd gaat worden. b

Voor sportverenigingen kan nieuwe wetgeving soms ingewikkeld zijn. De vrijwilligers willen zich bezig houden met sport, maar verenigingen kunnen het zich niet permitteren om nieuwe wetgeving, zoals de AVG, te negeren. De grote hoeveelheid regels wordt door verenigingen als belemmerend ervaren en in sommige gevallen ook (onbewust) niet altijd nageleefd. Naast harde regelgeving is er ook sprake van landelijk of gemeentelijk beleid waarbij een beroep gedaan wordt op verenigingen om mee te werken. Denk hierbij aan beleid omtrent gezonde voeding, anti-rook beleid en het verantwoord gebruik van alcohol. Hierbij hebben verenigingen vaak meer vrijheid, maar Spurd adviseert hier ook in.

2.3 Organisatie en taken Spurd

Spurd is een uitvoeringsorganisatie die de verenigingen ondersteunt, projecten initieert en ondersteunt en maatschappelijke organisaties (zoals scholen) helpt om mensen te motiveren een gezonde leefstijl te ontwikkelen. De sportaccommodaties die Spurd beheert zijn voor het grootste deel eigendom van de gemeente Purmerend. Het scala aan taken en activiteiten is te breed om overal op in te kunnen gaan, in dit hoofdstuk wordt een beperkt deel van de taken omschreven:

Onderhoud buitensportaccommodaties

Er zijn in Purmerend en Beemster veel verenigingen actief, die een diverse behoefte aan buitensport accommodaties hebben. In het algemeen zijn buitensport accommodaties eenvoudiger en goedkoper qua beheer dan sporthallen en -zalen. Het dagelijks onderhoud of vervangingsonderhoud wordt meestal door Spurd uitgevoerd, het complexere onderhoud wordt door Spurd uitbesteed. Ook adviseert Spurd de verenigingen over het dagelijks onderhoud en vinden er in ieder geval jaarlijks gesprekken plaats over de planning van werkzaamheden. Inmiddels worden deze taken ook in Beemster door Spurd uitgevoerd. De dekking hiervoor komt vanuit de financiële middelen van de gemeente Beemster.

Bij het onderhoud van de buitensport accommodaties horen ook taken als het onkruidvrij houden van tegels en bestrating. In het verleden werden hier bijvoorbeeld chemische bestrijdingsmiddelen voor gebruikt, tegenwoordig gebeurt dat niet meer. Er is geëxperimenteerd met alternatieven, zoals heet water, hete lucht, maar de beste optie lijkt nu om het mechanisch weg te krabben. Dit kost meer tijd en geld (schatting ongeveer een kwart fte) ten opzichte van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Het is een ambitie van Spurd om, mede naar aanleiding van het “van buiten naar binnen werken”, meer aandacht gegeven aan de tevredenheid van inwoners en verenigingen. De focus ligt naast het goed uitvoeren van de taken (taakgericht), ook op de tevredenheid van de mensen die het gebruiken (vraaggericht). In de gesprekken wordt genoemd dat het voor sommige uitvoerende medewerkers van Spurd, die veel contact hebben met de gebruikers, de communicatie nog valt te verbeteren.

Onderhoud binnensport accommodaties

Voor binnensport accommodaties is in het algemeen meer en duurder onderhoud nodig dan voor buitensport. Naast onderhoud zijn er ook exploitatiekosten voor schoonmaak en verwarming van sporthallen. Voor het onderhoud van sporthallen worden meerjaren onderhoudsplannen opgesteld (MJOP's). Hierin worden de momenten van onderhoud en vervanging van installaties, daken, schilderwerk etc. gepland. Voor alle accommodaties is een MJOP. De financiële vertaling hiervan vindt plaats via de begroting van Spurd en daarmee de subsidieaanvraag richting de gemeente. De verenigingen betalen een “maatschappelijk tarief” voor de huur van de accommodatie. Dit tarief ligt fors lager dan het kostendekkend tarief. De facto is dit een subsidie aan de vereniging. Zonder deze steun zouden vooral de kleinere binnensportverenigingen een voor veel leden onacceptabel hoge ledenbijdrage moeten gaan betalen.

Ondersteuning projecten en activiteiten

Veel sportprojecten in Purmerend en Beemster worden gerund door vrijwilligers, maar vaak met ondersteuning vanuit Spurd. Naarmate projecten groter worden, wordt ook de behoefte aan professionele ondersteuning groter. In het jaarlijkse prestatieplan wordt per leeftijdscategorie en voor specifieke doelgroepen aangegeven welke activiteiten Spurd ondersteunt. Het scala aan activiteiten is zeer breed en loopt uiteen van Peutergym, Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) tot de rollatorloop en rolstoeltennis.

Financieel gezien is via de prestatieplannen en andere documenten niet goed uit te splitsen hoeveel tijd en daarmee kosten er per project of activiteit besteed worden. Uit de jaarverslagen en verantwoordingen blijkt wel dat het grootste deel van de activiteiten die in het prestatieplan omschreven staan ook daadwerkelijk zo worden uitgevoerd. Een enkele keer wordt een activiteit afgelast of uitgesteld, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat er onvoldoende animo is. Sommige activiteiten zijn afhankelijk van het weer en kunnen om die reden worden afgelast. Tegelijkertijd worden er ook nieuwe activiteiten gedurende het jaar toegevoegd die niet in het prestatieplan omschreven staan. Het prestatieplan geeft in het algemeen een goed beeld van de activiteiten en projecten die Spurd afgesproken heeft met de gemeente. Er is sprake van een afstemming op hoofdlijnen, waarbij Spurd zich richt op de strategie en beleidskeuzes van de gemeente. Hierbij neemt Spurd de vragen, wensen en behoeften van bewoners, bezoekers en gebruikers mee bij de uitvoering van het beleid.

Sportcoaches en vakleerkrachten

Bij Spurd zijn op dit moment ongeveer 25 sportcoaches in dienst die in de praktijk invulling geven aan het sporten, bewegen en een gezonde leefstijl. Zij worden voor 40% van de loonkosten (aan de hand van een normbedrag) betaald uit de Brede Regeling

Combinatiefuncties. Deze gelden komen van het rijk binnen bij de gemeente en een deel van de toegekende formatie vanuit het rijk wordt 'doorgesluisd' naar Spurd. Een deel van de overige 60% wordt betaald door de gemeente (subsidie) en een deel door derden (fondsen en bijdrage deelnemers).

In Purmerend wordt op nagenoeg alle basisscholen het bewegingsonderwijs gegeven door 14 vakleerkrachten die bij Spurd in dienst zijn, maar volledig betaald worden door de schoolbesturen (CPOW en OPSPOOR). Deze schoolbesturen besteden het bewegingsonderwijs dus uit aan Spurd.

Eén van de redenen is dat op de basisscholen de leerkrachten die na 2001 aan de PABO zijn begonnen geen bewegingsonderwijs meer mogen geven aan de groepen 3 tot en met 8, dit wordt ingevuld door de vakleerkrachten.

Ondersteuning verenigingen

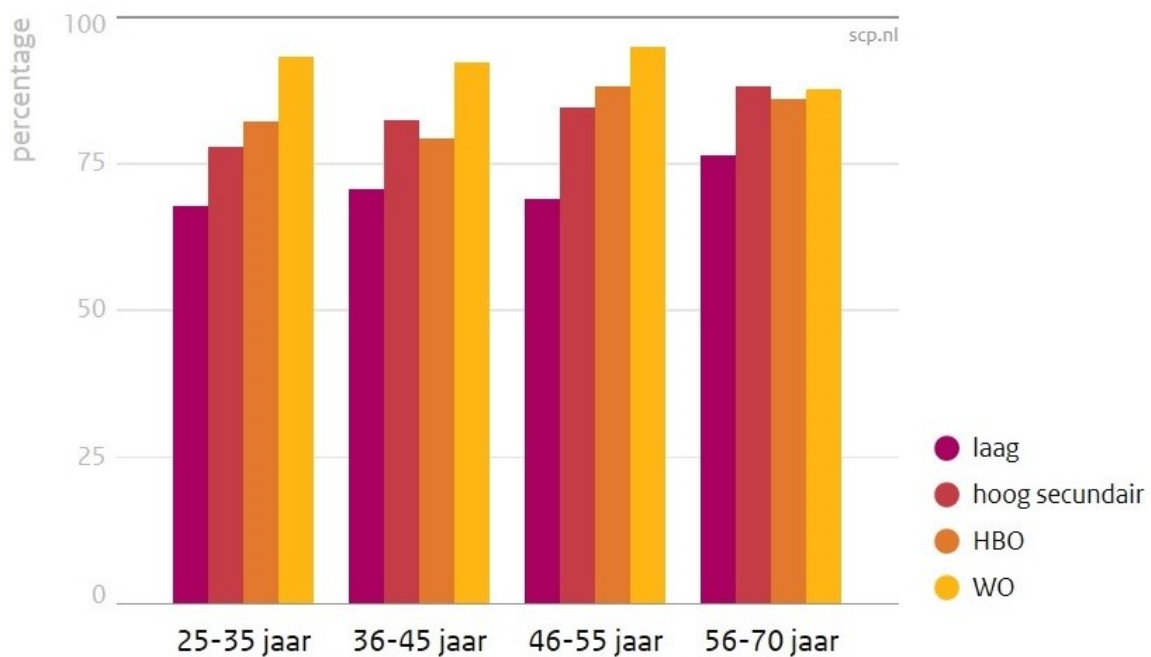
Voor sportverenigingen ondersteunt Spurd alleen die taken die door vrijwilligers van de vereniging zelf niet goed organiseerbaar zijn, of waarbij een grotere schaalgrootte voordelen heeft. Als voorbeeld: Grasmaaien van velden, dagelijks onderhoud terreinen, snoeiwerk, vervangingsonderhoud en ingewikkeldere reparaties worden door Spurd gedaan. Het bijhouden van de lijnen op voetbalvelden wordt door de verenigingen zelf gedaan. Ook adviseert Spurd verenigingen bij de bedrijfsvoering of organisatie van activiteiten. De medewerkers van Spurd die hierbij betrokken zijn, kunnen zo ook verbindingen tot stand brengen tussen andere organisaties en activiteiten die in Purmerend georganiseerd worden. Dit is goed voor de verenigingen en levert ook maatschappelijke meerwaarde op. Een punt van zorg is het onderhoud van de accommodaties van verenigingen. Niet alle verenigingen hebben hier professionele meerjaren onderhoudsplannen voor en aangezien ze zelf vaak eigenaar zijn van de accommodatie, hebben Spurd en de gemeente hier weinig invloed op. Spurd verzorgt ook trainingen voor Purmerendse sportverenigingen voor EHBSO (Eerste Hulp Bij Sport Ongevallen), het gebruik van AED's en blessurepreventie. Het risico voor blessures hangt af van de leeftijd, het type sport en de manier waarop deze beoefend wordt. Door hier trainingen in te geven, kunnen sportverenigingen hun leden helpen om zo gezond mogelijk te sporten.

2.4 Doelgroepen sportbeleid

Het Sociaal Cultureel Planbureau¹ heeft landelijk in kaart gebracht welke groepen in de samenleving de grootste kans hebben gedrag te vertonen dat schadelijk is voor de gezondheid, zoals weinig groente eten, roken, alcoholconsumptie en onvoldoende bewegen. Voor een deel van de statistieken over kwetsbare doelgroepen is geen informatie op lokaal niveau beschikbaar. Landelijke cijfers hoeven niet altijd hetzelfde te zijn als lokaal, maar kunnen wel informatief en relevant zijn als onderbouwing voor beleid wanneer lokale cijfers ontbreken.

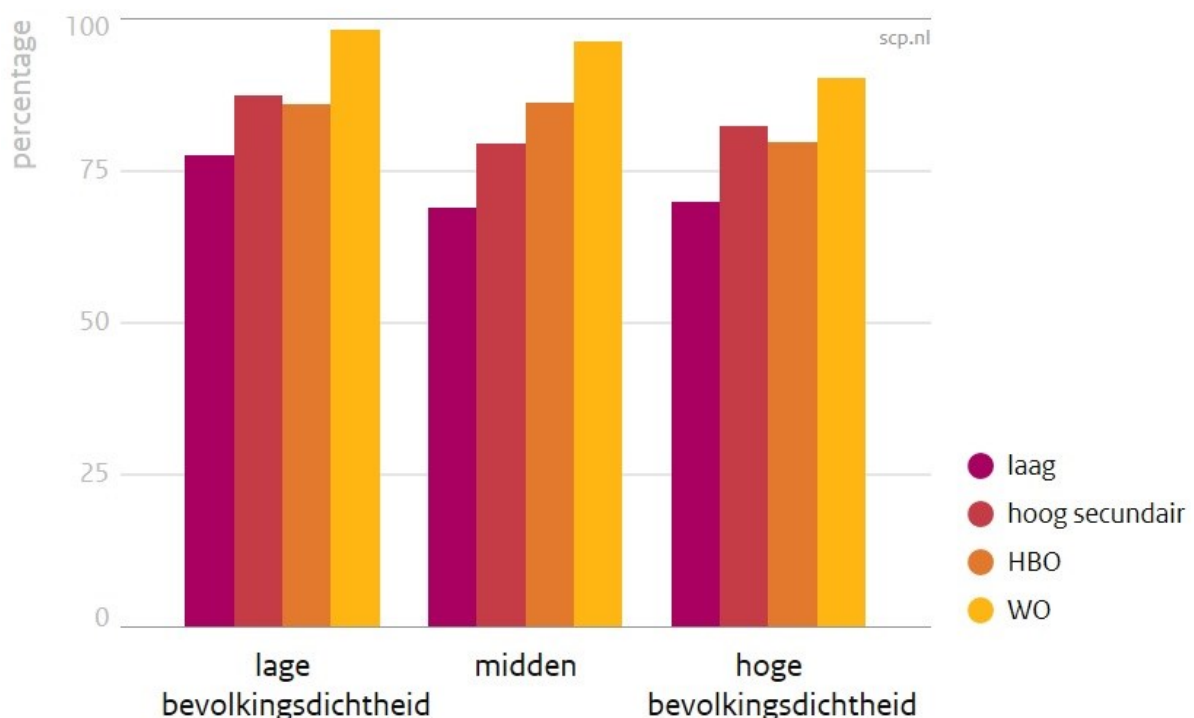
De mate waarin voldoende bewogen wordt, correleert volgens het SCP zowel met opleiding als met leeftijd. Naar mate mensen hoger zijn opgeleid en ouder zijn, wordt er meer bewogen, zie figuur 1:

¹ André et al, 2015, zie bijlage A in dit rapport voor de link naar deze studies.

Figuur 1: Bewegen naar opleiding en leeftijd (Bron: SCP, zie bijlage A)

Mensen met een lagere opleiding zijn een risicogroep qua voldoende beweging. Naar mate mensen ouder worden, wordt gemiddeld genomen meer bewogen. Dit beeld (v.w.b. leeftijd) komt overigens ook terug in de Omnibusenquête van de gemeente Purmerend. Een groot deel van de inzet van Spurd is er op gericht om jongeren voldoende te laten bewegen. Voldoende bewegen hangt volgens SCP ook samen met bevolkingsdichtheid. Een verklaring hiervoor – van het SCP - is dat het in (grotere) steden vaak minder goed mogelijk is of minder aantrekkelijk is om voldoende te bewegen dan in dorpen of kleinere steden.

Figuur 2: bewegen naar bevolkingsdichtheid en opleiding (SCP, bijlage A)

Naarmate de bevolkingsdichtheid hoger is, wordt er minder bewogen. Dit lijkt voor alle opleidingsniveaus te gelden. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft in een internationale studie meer factoren onderzocht die een rol spelen bij “healthy residential environments” (zie bijlage A). De mogelijkheid om met de fiets of lopend veilig boodschappen te doen of te forenzen speelt bijvoorbeeld een grote rol.

Niet-westerse achtergrond

Het SCP heeft op basis van onderzoek geconcludeerd dat binnen de groep mensen met een niet-Westerse achtergrond een hoger percentage te weinig beweegt: “Niet-westerse migranten doen minder aan tuinieren, klussen en fietsen in de vrije tijd dan de andere groepen, maar lopen wel vaker naar hun werk of school. Daarnaast vinden niet-westerse migranten vaker dat het belang van sporten en bewegen voor de gezondheid wordt overdreven.” De verschillen lijken niet te dalen en het verschil met de Westerse migranten en de autochtone inwoners is groot. Naast het belang van bewegen voor een gezonde leefstijl, is bij deze groep ook het risico hoog op onvoldoende zwemvaardigheid. Ongeveer 3 procent van de kinderen van 12 jaar heeft geen zwemdiploma A en in deze groep zijn niet-westerse migranten oververtegenwoordigd.

Zwemvaardigheid

Om het behalen van het zwemdiploma financieel laagdrempelig te maken wordt dit voor kinderen van ouders met lage inkomens volledig vergoed. De informatievoorziening hierover is niet eenduidig; over de meerdoenregeling voor het behalen van het zwemdiploma A staat op de website van Spurd en de website van beide gemeentes verschillende informatie. Op de website van Spurd staat dat de grens hiervoor 150% van de bijstandsnorm is, op de website van de gemeente Purmerend staat dat dit 120% is, net als op de website van de gemeente Beemster. Op de website van het Leeghwaterbad staat vermeld dat met de gemeentelijke regeling het A diploma gratis behaald kan worden, dit staat dan weer niet op de site van de gemeente Purmerend en van Spurd, maar weer wel bij de gemeente Beemster.

3. Doelen en resultaten sportbeleid

In dit hoofdstuk zullen eerst de doelen en afspraken tussen Spurd en de gemeente worden behandeld. Vervolgens worden in paragraaf 3.2 de belangrijkste indicatoren, trends en resultaten behandeld en wordt ingegaan op de vraag in welke mate de afgesproken doelen zijn gerealiseerd. Tot slot worden in paragraaf 3.3 de financiële resultaten behandeld en inzicht gegeven in de kostenstructuur van Spurd.

3.1 Doelen en afspraken Spurd

Er zijn op verschillende momenten en niveaus afspraken over de doelen en taken van Spurd gemaakt. In de statuten zijn de doelen op een hoog abstractieniveau omschreven. In het maatschappelijk beleidskader uit 2011 staat uitgebreider omschreven wat de visie van de gemeente inhoudt en hieraan wordt bij de jaarlijkse subsidieaanvraag nog altijd verwezen. Op jaarniveau worden de afspraken gemaakt in de subsidieaanvraag en de subsidiebeschikking.

Statuten

In artikel 2 en 3 van de statuten van Spurd staan de doelen als volgt omschreven:

Artikel 2 doel

De stichting heeft ten doel het exploiteren van gemeentelijke sportvoorzieningen en het gemeentelijk zwembad alsmede het stimuleren en ondersteunen van sport en sportdeelname in de gemeente Purmerend en omgeving en alles wat daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn in de ruimste zin des woords, zulks ter bevordering van de volksgezondheid, sport en recreatie, zwemondericht en maatschappelijke participatie.

De stichting beoogt niet het maken van winst.

Artikel 3 Taakopdracht gemeente

De gemeente Purmerend draagt op grond van haar eigendom van betrokken accommodaties de stichting op zorg te dragen voor het beheer, het onderhoud en de exploitatie van het gemeentelijk zwembad, de gemeentelijke binnensport- en buitensportvoorzieningen, zwemonderwijs, zwem-, beweeg-, sportstimulerings- en ondersteunende activiteiten. De stichting is verplicht om deze taakopdracht uit te voeren en zij zal meer dan tachtig procent (80%) van haar activiteiten uitvoeren in de vorm van deze taak.

Maatschappelijk beleidskader (2011)

Op pagina 17 van het maatschappelijk beleidskader worden een aantal doelen voor Spurd omschreven bij "maatschappelijke opgave 1a, een gezonde geest in een gezond lichaam (gezondheid en sport)":

- Meer mensen bewegen en sporten
- Meer mensen zijn gezonder
- Mensen uit alle wijken sporten

Verder:

- Stabilisering ledenaantal van verenigingen
- Meer eigen inkomsten verenigingen
- Behoud vrijwillige inzet

En qua indicatoren wordt ingezet op:

- Rapportcijfer kwaliteit sportvoorzieningen blijft ten minste gelijk
- % Jeugdleden neemt niet af (% van de totale jeugd in Purmerend)
- % Seniorleden neemt toe gelijk met het aantal senioren
- behoud van voldoende mogelijkheden met een laag inkomen
- % Leden met een beperking neemt niet af

In paragraaf 3.2 wordt aan het einde ingegaan op de vraag in hoeverre bovenstaande ambities in lijn zijn met de gerealiseerde prestaties.

Subsidieaanvraag, subsidiebeschikking en prestatieplan

Ieder jaar vraagt Spurd subsidie aan bij de gemeente Purmerend. Deze aanvraag wordt voorzien van een prestatieplan. In dit plan staat gedetailleerd omschreven welke activiteiten Spurd gaat uitvoeren. Dit gaat bijvoorbeeld om een lijst met vervangingsinvesteringen, inzet van de buurtsportcoaches en een uitgebreid overzicht van projecten en activiteiten. In 2019 is het hoge detailniveau losgelaten en is het prestatieplan iets beknopter en meer op hoofdlijnen geschreven.

Strategische sturing sportbeleid vanuit de gemeente Purmerend

De gemeente Purmerend heeft één medewerker beschikbaar voor strategisch sportbeleid. De inzet vanuit de gemeente is om Spurd meer naar buiten gericht te laten zijn en de samenwerking te zoeken met andere maatschappelijke organisaties. Uitbreiding van activiteiten of aanbod hoeft niet altijd te betekenen dat Spurd die activiteit dan ook zelf gaat organiseren, juist in de samenwerking met andere maatschappelijke organisaties kan meerwaarde gerealiseerd worden. Spurd lijkt – volgens een aantal geïnterviewden – te sterk gericht op sport en sportverenigingen, het zou volgens hen goed zijn wanneer er een bredere blik op het stimuleren van beweging en een gezonde leefstijl zou komen.

3.2 Indicatoren, trends en prestaties sportbeleid

Minder leden, meer sporters

Het aantal leden van sportverenigingen in Purmerend en Beemster neemt – gemiddeld - al jaren geleidelijk af. Dit is op zich in lijn met het landelijke beeld, maar gaat in Purmerend wel iets sneller. Mogelijke verklaringen hiervoor kunnen zijn de demografische ontwikkeling, concurrentie met individuele sportbeoefening buiten verenigingen om – bv de sportschool -, een hogere tijdsbesteding aan social media of spelcomputer / games en een hogere tijdsbesteding aan werk. Wat lokaal gezien precies de oorzaken zijn is niet goed bekend. Sportverenigingen zijn het meest populair bij jongere schoolgaande kinderen tot een leeftijd van ongeveer 16 jaar, waarna o.a. bijbaantjes er voor zorgen dat er minder in verenigingsverband gesport wordt. Bij studerende jongeren verdwijnt vaak de focus op Purmerend en Beemster en daarmee betrokkenheid bij lokale verenigingen. Starters op de arbeidsmarkt en gezinnen met jonge kinderen zijn in de regel minder betrokken bij verenigingen, tot het moment dat de kinderen iets ouder zijn en zelf gaan sporten.

Uit een vergelijking tussen de Omnibusenquête van Purmerend in 2011 en 2019 blijkt dat het aantal personen dat elke week sport is toegenomen van 59% in 2011 naar 62% in 2019. Zowel in de Omnibusenquête als in de jaarverslagen van Spurd is een daling te zien in het aantal leden van sportverenigingen. Volgens de Omnibusenquête sport inmiddels (2019) het 46% van de Purmerenders individueel. Dit is bijna het dubbele van het percentage

Purmerenders dat lid is van een sportvereniging (24%). Overigens kunnen mensen ook én individueel én bij een vereniging sporten, de mate van dubbeling hierin is niet bekend.

Het aantal jeugdleden van sportverenigingen is met 4,5% gedaald in deze periode. Het aantal senior leden is met 8,5% gedaald.

In 2014 heeft Spurd een uitgebreide sportaccommodatienota op laten stellen. In deze nota is achteraf gezien de trend goed voorspeld: *“De traditionele sportvereniging ondervindt veel concurrentie van de toenemende diversiteit in vrijetijdsbesteding. Één van de bijbehorende verwachtingen is dat het aantal sporters zal toenemen en het aantal lidmaatschappen bij de traditionele sportvereniging zal afnemen. Mogelijke reden hiervoor is dat men in toenemende mate wel ergens onderdeel van uit wil maken en ergens bij wil horen maar dan zonder structurele verplichtingen. Hierdoor zou men sneller geneigd zijn te kiezen voor een individuele sport, die zowel in georganiseerd als in ongeorganiseerd verband kan worden beoefend. Voorbeelden hiervan zijn zwemmen, fitness, fietsen, skaten, hardlopen en nordic walking.”*

Hoewel de verenigingssporten een afname laten zien in ledenaantallen, neemt het aandeel sporters dus toe. Fitness, groepslessen bij sportscholen en individueel hardlopen zijn in populariteit toegenomen. Doordat deze sporten flexibeler zijn in te plannen, passen ze beter in een druk leven. Oudere sporters hebben een andere voorkeur dan jonge sporters. Zwemmen en groepslessen in zwembaden zijn bij ouderen populair, mede ook omdat zwemmen één van de minst belastende sporten is voor gewrichten. Waar in het verleden vaak gekozen werd voor een traditionele sport, is er tegenwoordig een veel breder aanbod, dat ook weer kan variëren in populariteit. Crossfit of groepslessen in parken hebben in de afgelopen jaren een vlucht genomen.

Verenigingssporten vragen vaak meer tijd dan individuele sporten. Het goede nieuws is dat hoewel er minder in verenigingsverband gesport wordt, er wel meer aandacht is voor een gezonde leefstijl en beweging. In de bezoeken werd aangegeven dat er ook vaker zalen gehuurd worden door kleine groepjes om samen te sporten. Overigens is dit beeld in de cijfers (bijlage A, tabel 3) niet goed terug te zien.

In dit onderzoek is niet per vereniging volledig in kaart gebracht wat de toename en afname in ledenaantallen is geweest en wat de verwachtingen zijn. Dit is in de sportaccommodatienota van 2014 wel gebeurd. Uit dat onderzoek bleek dat rugby, (zaal)voetbal, atletiek, hockey en boogschieten groeien en alle andere sportverenigingen krimpen. Bij voetbal speelt mee dat meisjesvoetbal in de afgelopen jaren sterk aan populariteit gewonnen heeft. Hoewel deze sporten ook binnen beoefend worden, lijkt op basis van deze analyse en het beeld uit de interviews dat de groei meer in de buitensporten zit dan in de binnensporten.

Helpt inwoners beweegt voldoende

In 2016 hebben het CBS en de GGD's een landelijk onderzoek gedaan waarin per gemeente gekeken is naar de mate waarin voldaan wordt aan de beweegrichtlijnen (bijlage A). Voor volwassenen is het advies 150 minuten per week matig intensieve inspanning en tweemaal per week spier- en botversterkende oefeningen. Tot 18 jaar is het advies één uur per dag matig intensieve inspanning en driemaal per week spier- en botversterkende oefening. In 2016 voldeed in Beemster 52% van de inwoners hieraan en in Purmerend 50%. Het landelijk gemiddelde is 51,7%.

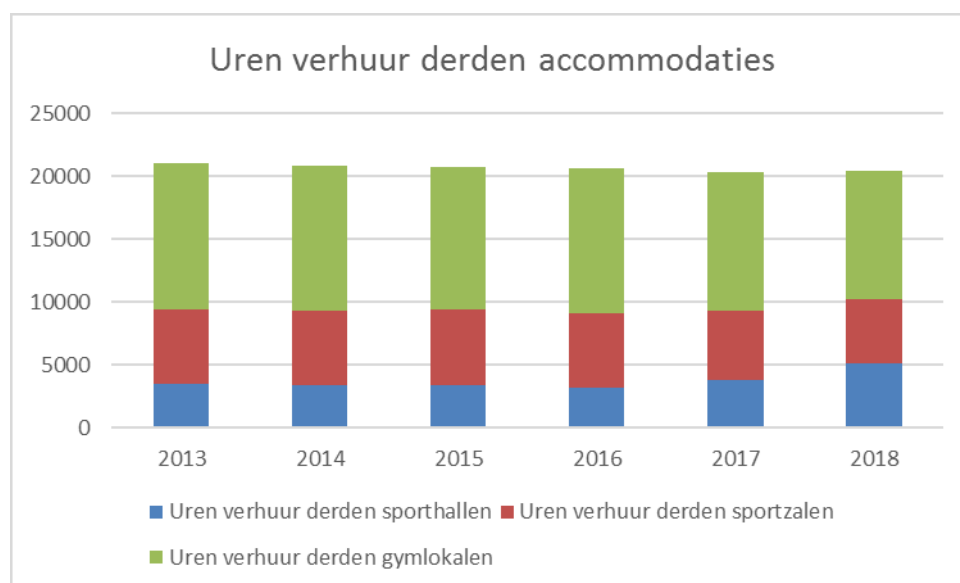
Beemsterlingen iets gezonder dan Purmerenders

In hetzelfde onderzoek is ook gekeken naar de gezondheidsbeperkingen en overgewicht van inwoners als indicator voor de gezondheid. Gemiddeld scoort Beemster hierop iets beter dan Purmerend en ook iets beter dan het landelijk gemiddelde (behalve bij de indicator

overgewicht). Voor Purmerend is het beeld andersom; gemiddeld gezien scoren inwoners van Purmerend (in 2016) op de gezondheidsindicatoren iets minder goed dan het landelijk gemiddelde. Omdat deze onderzoeken na 2016 niet meer zijn herhaald, is het niet goed mogelijk om de ontwikkeling in de afgelopen jaren te beoordelen.

Gebruik binnensportaccommodaties neemt (gemiddeld) af

Het aantal uren verhuur van sporthallen, sportzalen en gymlokalen aan derden is licht (3%) gedaald tussen 2013 en 2018. Deze accommodaties worden verhuurd aan sportverenigingen, particulieren en aan commerciële organisaties. De uurtarieven voor verenigingen zijn het laagst, voor particulieren iets hoger en op verhuur aan commerciële organisaties wordt wat winst gemaakt.

Figuur 3: Uren verhuur sportaccommodaties (bron: jaarverslagen Spurd)

Sterke daling deelnemers jeugdsportpas basisonderwijs, lichte daling zwemlessen

Uit de jaarverslagen van Spurd tussen 2013 en 2018 is te zien dat het aantal deelnemers van de jeugdsportpas basisonderwijs met 36% gedaald is vanaf 2013 tot 2018. Het aantal gevolgde zwemlessen is tussen 2013 en 2018 licht gedaald (- 1,4%), maar ten opzichte van 2014 is de daling groter (- 8%). Voor wat betreft de zwemlessen kan dit voor een groot deel demografisch verklaard worden. Tussen 2015 en 2019 is het aantal 4, 5 en 6-jarigen met 6% gedaald in Purmerend. Over 2014 heeft het CBS deze cijfers niet, maar vanaf 2015 gezien verklaart dit een groot deel van de daling. Voor wat betreft de jeugdsportpas is de daling dus hoger dan demografisch gezien verklaarbaar is.

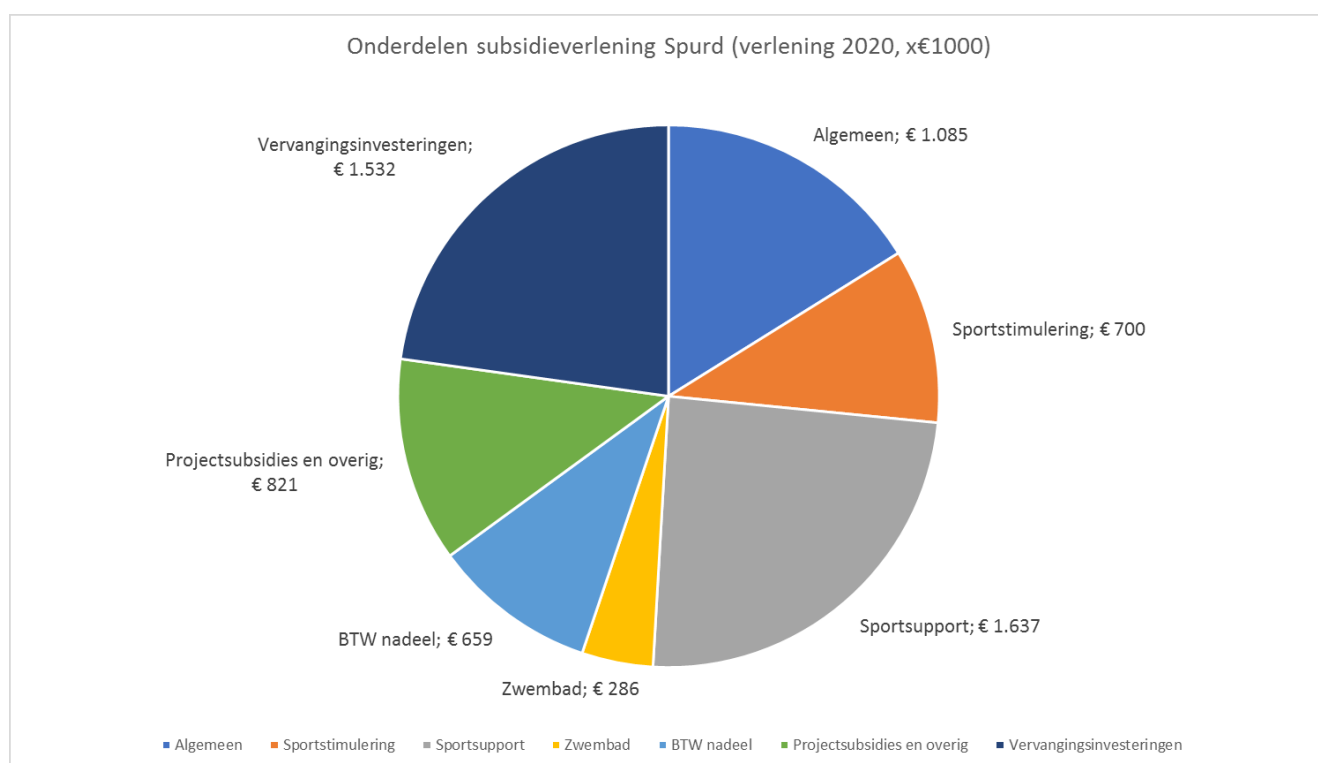
Tevredenheid kwaliteit sportaccommodaties

In de gemeente Beemster is de tevredenheid over de sportaccommodaties in de afgelopen jaren toegenomen van een 7,2 in 2015 tot een 7,5 in 2017 en 2019. In Purmerend wordt dit cijfer – voor zover bekend – niet gemeten. Uit andere bronnen van dit onderzoek – zoals de werkbezoeken, de interviews en de aangeleverde documentatie – blijkt wel dat er hard gewerkt wordt aan het op peil houden, vervangen en vernieuwen van de sportaccommodaties in Purmerend.

3.3 Financiële resultaten

De financiële ontwikkelingen bij Spurd worden in deze paragraaf op een aantal verschillende manieren belicht. Eerst wordt gekeken naar de subsidiebeschikking van de gemeente aan Spurd, vervolgens wordt gekeken naar de bedrijfslasten van Spurd zelf en tot slot worden de totale kosten van sport- en recreatie in de beide gemeentebegrotingen onderzocht.

Spurd ontvangt jaarlijks een subsidiebeschikking op basis van de subsidieaanvraag inclusief het voorgestelde prestatieplan. De omvang van de vaste jaarlijkse subsidieverlening is tussen 2015 en 2019 toegenomen van € 3,6 mln. in 2015 naar ruim € 6,5 mln. in 2020, maar omdat de systematiek is veranderd geeft dit een erg vertekend beeld (zie figuur 4). Voor 2019 werd meer gewerkt met projectsubsidies en losse investeringsprojecten die apart werden aangevraagd en verantwoord. Daarna zijn alle kosten meer integraal opgenomen in de aanvraag.

Figuur 4: Subsidieverlening Spurd voor 2020

In de subsidiebeschikkingen van de afgelopen vier jaar zijn de grootste posten relatief stabiel gebleven. De grootste uitgaven hebben betrekking op sportsupport. Dit betreft onder andere het dagelijks onderhoud van de accommodaties en de verenigingsondersteuning. De huursubsidies van de accommodaties zijn binnen deze post het grootste onderdeel: € 943.000,-. De sportsubsidies die administratief via Spurd verstrekt worden, bedragen jaarlijks ongeveer € 93.000,-. Ook de ozb subsidies zijn een relatief kleine post: € 55.000,- per jaar.

De post vervangingsinvesteringen heeft betrekking op het meerjaren vervangingsonderhoud en hiervoor wordt geld gereserveerd zodat de gebouwen in goede staat blijven. De verschillende projecten, activiteiten en ondersteuning door Spurd wordt gefinancierd via sportstimulering, projectsubsidies en de post algemeen.

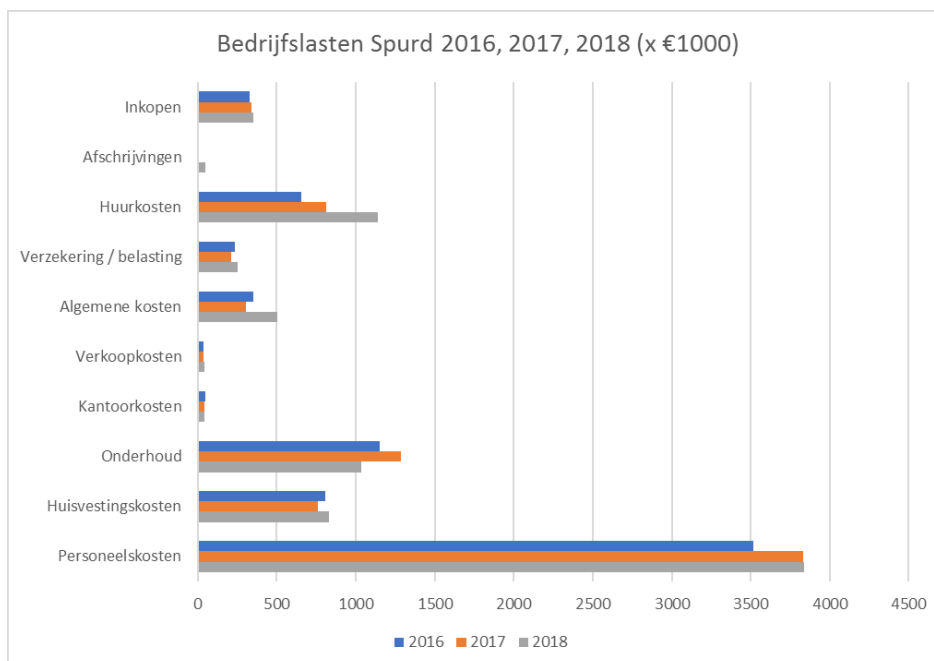
De post btw-nadeel heeft betrekking op een wijziging van 1 januari 2019. Sportbedrijven en verenigingen zonder winstoogmerk vallen sinds die datum onder het 0% btw tarief, wat een

negatief gevolg heeft voor de Spurd. Er mag dus geen btw meer worden geheven en ook niet worden teruggevorderd.

Om dit te compenseren is een landelijke regeling bedacht (de SPUK regeling). Achter de post btw-nadeel zit dus een uitgebreidere achtergrond, waar de gemeente en Spurd geen invloed op kunnen uitoefenen. Meer achtergrond bij dit uitgebreide dossier is te vinden op: <https://sportengemeenten.nl/dossiers/sportbesluit/>

De belangrijkste consequentie van deze verandering voor Purmerend is de verhoging van de toegangsprijs voor het zwembad in 2018. De €100.000 aan extra opbrengsten waren bedoeld om de extra lasten van het btw-nadeel te compenseren.

Mede omdat de subsidiebeschikkingen in de loop van de jaren op een andere manier zijn opgesteld, is het niet eenvoudig om een vergelijking te maken tussen de jaren. Via de jaarrekening van Spurd konden ontwikkelingen beter in kaart worden gebracht. Het belangrijkste beeld hieruit is dat er geen grote verschuivingen zijn.

Figuur 5: ontwikkelingen bedrijfslasten Spurd

De stijging in personeelskosten sinds 2016 wordt voor een deel veroorzaakt door uitbreiding van het aantal buurtsportcoaches, waarvoor het Rijk aan de gemeente subsidie verleent die wordt toegevoegd aan de subsidie aan Spurd. Deze buurtsportcoaches verzorgen onder andere gymlessen voor basisscholen, waardoor er minder druk is op de basisschoolleerkrachten én kinderen professioneler bewegingsonderwijs krijgen. De stijging in huurkosten wordt mede veroorzaakt door de opening van “de Beuk”.

Inkomsten

Een belangrijke inkomstenbron voor Spurd is de kaartverkoop in het zwembad. Mede hierdoor is de exploitatiesubsidie voor het zwembad relatief laag. Het is in Nederland niet goed mogelijk een zwembad volledig kostendekkend te exploiteren. De toegangsprijs zou dan hoger worden dan de meeste mensen zouden willen betalen.

Spurd genereert omzet met het verhuren van zalen aan sportverenigingen, particulieren en aan commerciële partijen. De tarieven hiervoor zijn voor verenigingen onder kostprijs, voor

particulieren zijn deze iets hoger en voor commerciële partijen wordt er winst gemaakt. De tarieven per accommodatie staan op de website van Spurd. Voor bijvoorbeeld “De Beuk”, “De Vaart” kost het huren van een zaal € 38,92 per uur voor een vereniging, € 54,40 per uur voor particulieren en € 127,39 per uur voor commerciële partijen. De huur is afgestemd op het type accommodatie; minder moderne of kleinere accommodaties hebben een (fors) lagere huur. Spurd is actief bezig de zalen zoveel mogelijk te verhuren. In de zomer wordt bijvoorbeeld met voordeelacties geprobeerd de bezettingsgraad en daarmee de inkomsten te verhogen.

Aan buitensportaccommodaties wordt ook geld verdiend, met name door de verhuur van velden aan sportverenigingen. De tarieven hiervoor liggen lager dan de tarieven voor binnensportverenigingen, maar de kosten zijn ook veel lager. Een grasveld kost grofweg €100.000,- in aanleg, een kunstgrasveld ongeveer €500.000. Een multifunctionele sporthal zoals “de Beuk” kost in aanleg ongeveer € 12.500.000. De “Beuk” heeft twee grote sporthallen en één turnhal. De “verborgen” maatschappelijke kosten voor binnensporten zijn daarmee substantieel hoger dan voor buitensporten. Bij binnensporten is het niet mogelijk kostendekkende tarieven te hanteren. Voor de kleinere verenigingen zou dit betekenen dat de contributie dan zover omhoog zou gaan dat de verenigingen moeite zouden hebben te blijven bestaan.

Sport en recreatie in de gemeentebegroting

In het beleidsveld sport en recreatie in de gemeentebegroting van Purmerend zijn de kosten tussen 2015 en 2018 toegenomen van €5,6 mln. naar €6,0 mln. In Beemster zijn de kosten gedaald van €300.000,- in 2015 tot €266.000 in 2018. Dit komt jaarlijks neer op € 75,- per inwoner van Purmerend en € 27,- per inwoner van Beemster. Het aanbod van gemeentelijke dienstverlening door de gemeente Beemster is kleiner dan in Purmerend.

3.4 Worden de doelen nagekomen?

De doelen en afspraken die in paragraaf 3.1 zijn beschreven, komen uit drie bronnen. De statuten, het maatschappelijk beleidskader en de subsidiebeschikkingen.

De doelen en taken van Spurd zoals omschreven in de statuten is in lijn met hoe de organisatie is ingericht en werkt. Op dat punt worden de afspraken dus nagekomen. Ook voor de afspraken uit de subsidiebeschikkingen geldt dat deze worden nagekomen. Deze afspraken waren erg gedetailleerd (de prestatieplannen) en er zijn ook voorbeelden van projecten of activiteiten die anders georganiseerd worden dan van tevoren afgesproken. Dit hoort bij de normale gang van zaken en dit is geen discrepantie tussen afspraken en uitvoering.

Over de doelen uit het maatschappelijk beleidskader kan specifieker ingegaan worden:

- Meer mensen bewegen en sporten
- Meer mensen zijn gezonder
- Mensen uit alle wijken sporten

Uit de analyse in deze paragraaf blijkt dat op al deze punten de doelen zijn bereikt. Purmerend loopt hiermee in de pas met de landelijke trend: er wordt meer gesport, maar minder bij sportverenigingen. Het derde doel is wellicht wat zwak qua ambitie, maar ook dat doel is gerealiseerd.

Verder:

- Stabilisering ledenaantal van verenigingen

- Meer eigen inkomsten verenigingen
- Behoud vrijwillige inzet

Deze serie doelen is gemiddeld genomen niet gerealiseerd, al is er een groot verschil tussen verenigingen. Sommige verenigingen groeien en zijn populair, veel kleinere verenigingen hebben het moeilijk. Ook hierbij volgt Purmerend de landelijke trend. Het behoud van vrijwilligers is lastig. Het is niet gelukt te beoordelen of de inkomsten van verenigingen groeien. Dit wordt ook niet gemeten door de gemeente.

De indicatoren uit het beleidsplan worden niet allemaal even goed gemeten en soms abstract. Voor een aantal indicatoren zijn de ontwikkelingen daarom gereconstrueerd:

Rapportcijfer kwaliteit sportvoorzieningen blijft ten minste gelijk

De kwaliteit van de sportvoorzieningen zijn - mede door nieuwbouw en investeringen in onderhoud en vervanging - in het algemeen goed op peil. In Beemster wordt dit specifieke rapportcijfer gemeten en is sprake van een toename (7,5 naar 7,7). In Purmerend ontbreken deze cijfers.

% Jeugdleden neemt niet af (% van de totale jeugd in Purmerend)

Het aantal jeugdleden van verenigingen neemt af, maar de afname (4,5% tussen 2011 en 2019) is ongeveer in lijn met de daling van het aantal jongeren in Purmerend.

% Seniorleden neemt toe gelijk met het aantal senioren

Het aantal seniorleden daalt hard, met 8,5% tussen 2011 en 2019, terwijl het aantal senioren toeneemt. Hoewel de daling in lijn is met het landelijke beeld, maar volgens een aantal geïnterviewden lijkt deze trend in Purmerend zelfs wat sterker te zijn.

Behoud van voldoende mogelijkheden met een laag inkomen

De indicator over het behoud van voldoende mogelijkheden met een laag inkomen is niet zo hard geformuleerd. Inwoners met een laag inkomen kunnen via de MeerDoen regelingen of via het Jeugdsportfonds sporten, of via de in de buurt georganiseerde activiteiten sporten. Of dit voldoende is of niet, is een politiek oordeel.

% Leden met een beperking neemt niet af

Het percentage leden met een beperking wordt niet actief gemeten en valt ook niet goed te reconstrueren. Dit is dus niet bekend.

4. Terugblik verzelfstandiging

De discussie over een zelfstandig sportbedrijf of het organiseren van de dienstverlening als onderdeel van de ambtelijke organisatie speelt in veel gemeenten. In de vergadering van de gemeenteraad van Purmerend van 24 januari 2008, waarin het definitieve besluit tot verzelfstandiging werd genomen, speelden hierbij vier argumenten een rol. In de eerste plaats was de verwachting dat met één sportbedrijf in plaats van meerdere loketten betere dienstverlening kon worden geboden. Het zou voor inwoners en verenigingen eenvoudiger zijn om één sportbedrijf te bereiken, dan wanneer deze dienstverlening verdeeld is over verschillende gemeentelijke afdelingen en andere organisaties. Ten tweede zou de kwaliteit van de dienstverlening hoger kunnen worden door meer gespecialiseerde medewerkers met alleen focus op sport. In de derde plaats waren er een aantal financiële overwegingen. In 2008 was er sprake van een btw voordeel dat door de gekozen vorm een financieel voordeel opleverde. Ook zou er door een aparte stichting op te zetten met een meer passende to gewerkt kunnen worden, waarmee voor minder geld meer sportdienstverlening kon worden geleverd. In de vierde plaats was er de verwachting dat een organisatie die meer op afstand staat van de gemeente efficiënter en flexibeler kan werken. Het volgen van trends en het snel inspelen op behoeftes van verenigingen en sporters zou effectiever uitgevoerd kunnen worden door een aparte organisatie dan wanneer deze mensen onderdeel zouden zijn van de ambtelijke organisatie.

Hogere kwaliteit dienstverlening

Uit de enquête die is gehouden onder sportverenigingen, komt het beeld naar voren dat de medewerkers van Spurd goed benaderbaar zijn. Hoewel nu niet meer goed valt te achterhalen hoe deze situatie voor de verzelfstandiging was, lijkt de één loket gedachte goed te werken. In dit rapport wordt qua tevredenheid vooral naar de huidige staat van de dienstverlening van Spurd gekeken. Zowel uit de analyse in de paragrafen 3.1 t/m 3.3 en ook uit de interviews en enquêtes bij de sportverenigingen komt het beeld naar voren dat de tevredenheid over Spurd hoog is, afspraken worden nagekomen en de een aantal belangrijke ambities zijn gerealiseerd. Het valt niet direct te zeggen of dit een gevolg is van de keuze voor een zelfstandig sportbedrijf, maar het beeld is dat de huidige vorm hiervoor passend is.

Financiële overwegingen

Van de twee argumenten die een rol speelden bij verzelfstandiging, de gunstigere btw mogelijkheden en de ruimte om te kiezen voor andere cao's, is nu alleen de laatste nog valide. Bij de verzelfstandiging leverden beide zaken financieel voordeel op.

Flexibiliteit en autonomie

Het idee dat een kleine, onafhankelijke sportorganisatie flexibeler kan inspelen op de behoefte van de sporters en sportverenigingen is lastig hard aan te tonen, hoewel de geïnterviewden deze voordelen in de praktijk wel zo ervaren. Andere Nederlandse gemeenten die niet voor deze organisatievorm gekozen hebben lijken ook tevreden sporters en sportverenigingen te hebben. Landelijk lijkt het beeld te zijn dat grotere gemeenten eerder kiezen voor een zelfstandig sportbedrijf en kleinere gemeenten dat niet doen. Aangezien kleinere gemeenten per definitie al een kleinere ambtelijke organisatie hebben, speelt het argument van korte lijntjes en flexibele besluitvorming daar mogelijk een kleinere rol.

Samenvattend is het vanuit dit onderzoek niet goed mogelijk om de keuze uit 2008 voor verzelfstandiging op waarde te schatten. Daarvoor ontbreekt teveel harde informatie. Wel kan worden geconcludeerd dat een aantal argumenten voor een zelfstandig sportbedrijf nog

steeds geldig zijn, dat de geïnterviewden een voorkeur geven aan een zelfstandig sportbedrijf en gebruikers en sporters tevreden zijn over de dienstverlening.

5. Ondersteuning sportverenigingen

Om een beeld te krijgen van hoe sportverenigingen in Purmerend en Beemster de dienstverlening ervaren is bij alle sportverenigingen een enquête uitgezet. In dit hoofdstuk wordt op de resultaten ingegaan. Voor dit onderzoek hebben ook werkbezoeken plaatsgevonden bij het Leeghwaterbad en de sportaccommodaties “De Beuk” en “De Karekiet”. Deze paragrafen zijn geven een beeld welke dilemma’s en keuzes een rol spelen bij het beheer en onderhoud van sportaccommodaties.

5.1 Enquête sportverenigingen

Bij 49 sportverenigingen in Purmerend en Beemster is de enquête uitgezet via het emailadres op de website of het online contactformulier. In deze enquête is gevraagd welke positieve punten en verbeterpunten verenigingen ervaren richting Spurd of de gemeente. Ook is gevraagd naar het toekomstperspectief, groei of krimp en is de mogelijkheid geboden aanbevelingen te doen en direct contact op te nemen met de rekenkamercommissie. Vijftien verenigingen hebben de enquête volledig ingevuld.

De uitkomst van de enquête leverde de volgende beelden op:

Sportverenigingen positief over dienstverlening

De meeste sportverenigingen zijn positief over de dienstverlening van Spurd:

- Spurd ondersteunt goed bij vragen over subsidieaanvragen, veiligheid en duurzaamheid (LED verlichting bijvoorbeeld)
- Medewerkers Spurd zijn flexibel, deskundig en oplossingsgericht. Ook bij andere hulpvragen levert Spurd goede ondersteuning op.
- Niet alle verenigingen hebben ervaring met dienstverlening vanuit Spurd, maar degenen die dat wel hebben, geven gemiddeld een 7,8 als cijfer voor de dienstverlening.

Verbeterpunten dienstverlening

Uit de enquête kwamen de volgende verbeterpunten naar voren:

- Het zou prettig zijn wanneer er meer zicht is op de mogelijkheden om op de langere termijn te investeren in accommodaties of sportvoorzieningen. Meer transparantie hierin helpt verenigingen om toekomstplannen te maken.
- In de uitvoering kan de communicatie soms stroef of inflexibel verlopen. Hier liggen mogelijkheden voor verbetering van de dienstverlening. Een betere afstemming met de verenigingen helpt dan om de trainingen en wedstrijden beter te laten verlopen.
- Een aantal kleinere verenigingen heeft de indruk dat er vooral naar de grotere verenigingen wordt gekeken bij de dienstverlening. Stabiele, maar kleine verenigingen dragen bij aan de diversiteit van het sportaanbod en daar mag waardering voor zijn.
- Een aantal verenigingen zegt helemaal geen ervaring met dienstverlening vanuit de gemeente of Spurd te hebben. Hier liggen dus kansen voor verbetering.
- In het verleden was er standaard een periodiek overleg, nu is dit alleen op verzoek. Dit wordt ervaren als een bezuinigingsmaatregel. Het zou op prijs gesteld worden wanneer er vaker vanuit Spurd geïnformeerd wordt bij de verenigingen hoe het gaat. Nu vindt overleg reactief plaats in plaats van proactief.
- Een aantal kleinere verenigingen geeft aan dat zij informatie vaak sneller via andere verenigingen krijgen dan via Spurd. Dit geeft hen het gevoel dat de dienstverlening vooral op de grotere verenigingen is gericht.

Toekomstperspectief

De volgende verwachtingen werden hierbij genoemd:

- Verenigingen uit Beemster zien de groei van het dorp als kans voor nieuwe aanwas bij sportverenigingen.
- In Purmerend is het beeld gemengd: vergrijzing wordt als risico gezien bij een aantal verenigingen. Sommige verenigingen groeien, andere krimpen of blijven gelijk. Dit beeld lijkt op het beeld uit de sportaccommodatienota uit 2014 en in lijn is met het landelijke beeld.
- In het voorjaar komen doorgaans veel nieuwe aanmeldingen binnen. De Corona-crisis kan ertoe leiden dat deze aanmeldingen niet doorgaan, met een risico op krimp.

5.2 Werkbezoek De Beuk

Sporthal de Beuk is in september 2017 geopend. De accommodatie omvat twee sporthallen en een turnhal. Hoewel de gebruikers en ook Spurd in het algemeen tevreden zijn over de hal, zijn er ook een aantal verbeterpunten. Zo trekt de parkeerruimte onder de hal hangjongeren aan, zijn de traptreden volgens sommigen te kort en zou het voor de wedstrijdbeleving prettiger kunnen zijn wanneer de tribunes dichter op het veld staan, zie figuur 6.

Figuur 6: Tribune in “De Beuk”

Een ander praktisch punt zijn de systeemplafonds van o.a. de gangen en kleedkamers. De platen gaan snel loszitten en moeten dan weer recht gelegd worden. In het algemeen zijn de gebruikers erg tevreden en lijkt de bouwkundige kwaliteit van de accommodatie goed. Het meerjaren onderhoudsplan van de Beuk wordt geactualiseerd, dan zal blijken of er nieuwe punten uitkomen.

Voor toekomstige nieuwbouw zou het volgens een aantal geïnterviewden verstandig kunnen zijn om bij het ontwerp en inkoopproces door de gemeente de verenigingen en mensen van

Spurd sterker te betrekken. Hoewel de gemeente eigenaar van het gebouw is en verantwoordelijk voor de aanbesteding, verzorgt Spurd het onderhoud en heeft betere kennis over de wensen van de verenigingen en andere gebruikers.

Dat kwaliteitsverbetering kan leiden tot een hogere sportdeelname laat de nieuwe turnzaal in de Beuk zien (figuur 7). Het verschil in kwaliteit met de vorige zalen is groot. De apparaten en de ruimte zelf zijn volgens de geïnterviewden van topsport niveau en hebben geleid tot een hoger niveau van turnen en groei van de vereniging.

Figuur 7: Turnzaal in “de Beuk”

Binnensportaccommodaties zijn in de winter drukker bezet dan in de zomer, maar dit hangt ook af van welke verenigingen er spelen. Handbal, hockey en ook voetbal verschuiven in de wintermaanden deels naar binnen. Voor turnen, basketbal en volleybal geldt dit minder of helemaal niet.

In de Beuk doet Spurd al het onderhoud, behalve het specialistisch onderhoud. Wanneer de hal open is, is er altijd iemand van Spurd aanwezig. De kantine is verpacht aan een ondernemer. Contracten voor bijvoorbeeld schoonmaak worden door Spurd ingekocht, waarbij per contract of dienst gekeken wordt of dit in één groot contract op de markt gezet wordt of juist in kleinere contracten. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het inkoopbeleid van de gemeente, waar nadruk gelegd wordt op lokaal inkopen waar dat kan.

Qua duurzaamheid en energiebesparing zijn “de Beuk” en ook de meeste andere sporthallen voorzien van een gebouwbeheersysteem, waarbij Spurd vanaf afstand verwarming en verlichting kan regelen. Hiermee wordt ook toegang geregeld, zodat gebruikers met een “druppel” alleen toegang hebben op het moment dat zij ook daadwerkelijk gereserveerd hebben en dan alleen voor de ruimtes die zij nodig hebben.

Wat soms lastig kan zijn voor gebruikers en particuliere groepen is dat de druppels op het stadhuis moeten worden opgehaald en teruggebracht, waar Spurd geen eigen toegang

heeft. Het functioneert, maar qua laagdrempeligheid zou een meer toegankelijke locatie met eigen ingang de voorkeur hebben vanuit Spurd.

5.3 Werkbezoek De Karekiet

In de sportaccommodatienota uit 2014 werd al geconstateerd dat sporthal “De Karekiet” bouwkundig en functioneel niet meer in goede staat verkeerd. Er werd geadviseerd de hal te slopen en een nieuwe sportzaal te realiseren. Dit advies is niet opgevolgd, er is voor gekozen om met een aantal vervangingsinvesteringen en onderhoud de accommodatie te kunnen blijven gebruiken.

Figuur 8: Sporthal de Karekiet

Een probleem met de huidige zaal is dat de afmetingen niet meer voldoen voor de richtlijnen van sporten die er beoefend worden. De basketbalvereniging “Early Bird” heeft nu dispensatie vanuit de landelijke bond om met een qua maatvoering afwijkend veld mee te mogen doen aan de competitie. Die dispensatie zal niet oneindig verlengd worden. Voor de volleybalvereniging “VIP” die ook gebruik maakt van deze hal, is eigenlijk meer ruimte nodig rond het veld om het spel goed te kunnen spelen. Voor schoolgym voldoet de hal wel goed (maar mogelijk niet aan geluidseisen).

De zaal (zie figuur 9) is in de afgelopen jaren voorzien van een nieuwe vloer, waardoor deze weer een tijd meekan. Een deel van de installaties van het gebouw is verouderd, bijvoorbeeld de warmtevoorziening. De Karekiet is nu niet goed geïsoleerd.

Figuur 9: Sportzaal in “de Karekiet”

De beste kwaliteit zou bereikt kunnen worden door het gebouw te vervangen met nieuwbouw. Een nieuwe accommodatie zou dan een grotere zaal hebben waarin professioneler volleybal en basketbal gespeeld kan worden. Daarnaast zou meer opslagruimte wenselijk zijn en eventueel een kantine.

Er is nu vanuit de gemeente geen heldere langetermijnstrategie voor de Karekiet, er lijkt vooral per jaar gekeken te worden wat verstandig is. Voor grote vervangingsinvesteringen is dit lastig. Een concreet voorbeeld hiervan zijn investeringen in verduurzaming: het verduurzamen van energiegebruik vergt vaak meerjarige investeringen die alleen zinvol zijn wanneer er zekerheid is dat een locatie ook nog een lange periode gebruikt wordt. Als die zekerheid er niet is, kunnen dit soort investeringen worden uitgesteld.

Figuur 10: Vloer kleedkamer; “de Karekiet”

De vloeren in de kleedruimtes zijn vervangen, op andere plekken is dit niet gedaan. Er wordt bij het onderhoud nu alleen gekeken naar wat echt nodig is om het functioneel te houden.

Volgens een aantal geïnterviewden is er in het verleden ook sprake geweest van het mogelijk verplaatsen van het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties naar de vastgoed afdeling van de gemeente. De meerwaarde hiervan zou kunnen zijn dat er schaalvoordelen en efficiencyvoordelen behaald worden. Sportaccommodaties zijn voor een deel vergelijkbaar met andere gebouwen van de gemeente en onderhoudswerkzaamheden zouden hierdoor bijvoorbeeld efficiënter ingekocht kunnen worden. Een nadeel hiervan is dat Spurd nu veel directer contact heeft met de sportverenigingen en hierdoor beter weet welk onderhoud prioriteit heeft. In het verleden – voor verzelfstandiging - werd het onderhoud door de gemeente gedaan. Het beeld vanuit de interviews is dat dit soort processen in de huidige situatie adequater verloopt, doordat beter zicht is welke werkzaamheden specifiek voor sportverenigingen belangrijk zijn om snel uit te voeren. De medewerkers van Spurd kunnen bij deze afweging specifieke wensen van verenigingen scherper wegen dan de vastgoed mensen van de gemeente, doordat zij meer contact hebben met de sportverenigingen en gebruikers.

5.4 Werkbezoek Leeghwaterbad

Het Leeghwaterbad is naast een recreatiebad ook een binnensportaccommodatie met een regionale uitstraling. Het zwembad trekt jaarlijks 450.000 bezoekers en is daarmee één van de grootste zwembaden van Nederland. Bezoekersaantallen en deelname aan activiteiten is stijgend. Wanneer deze trend doorzet, loopt het zwembad tegen een capaciteitsgrens aan. Op dit moment is de weekplanning erg vol en is het niet goed inpasbaar om extra momenten te vinden voor nieuwe activiteiten of uitbreiding van het aanbod. Het zwembad richt zich met het activiteiten aanbod op alle doelgroepen. Voor met name de kinderen onder de 12 en voor volwassenen is het zwembad erg aantrekkelijk. Voor de oudere kinderen en jongvolwassenen zijn andere zwembaden in de regio aantrekkelijker en uitdagender. Er is voor deze groep wel aandacht om passende activiteiten aan te bieden. Ter illustratie: er wordt nu FloatFit aangeboden, een soort fitness les op een drijvende plank in het water. Dit lijkt erg succesvol te zijn in het betrekken van jongvolwassenen bij het zwembad.

Qua onderhoud en techniek is het zwembad een bijzonder complexe accommodatie. Om de water- en luchtkwaliteit te reguleren zijn uitgebreide technische systemen nodig. Niet alleen het chloorniveau in het water wordt gereguleerd, ook de zuurgraad van het water moet op peil worden gehouden. Hiervoor zijn zwavelzuur, zoutzuur en chloortanks aanwezig, naast allerlei pomp- en filterinstallaties. Expertise op het gebied van meet- en regeltechniek is noodzakelijk om een zwembad te kunnen exploiteren. Dagelijks wordt gemeten of de waterkwaliteit op peil is en wekelijks vindt er externe inspectie plaats. Ook de luchtkwaliteit in het zwembad moet gereguleerd worden. Verwarming vindt primair plaats via de stadsverwarming. Daarnaast wordt ook warmte teruggewonnen via luchtbehandeling. Onderstaande foto's geven een indruk van de technische installaties.

Figuur 11: Technische installaties, lucht- en waterbehandeling.

In de afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor de renovatie van het zwembad. In 2016 werd de gemeenteraad door het college geïnformeerd over herstelwerkzaamheden die het gevolg waren van grote bouwkundige gebreken. De vervroegde renovatie leidde tot onvermijdelijke extra kosten. De gemeenteraad had hier veel aandacht voor en dit heeft geleid tot uitgebreide beraadslaging, mede ook doordat de kosten tussentijds naar boven zijn bijgesteld van €1,9 miljoen naar €3,7 miljoen. De renovatie is nu uitgevoerd, maar niet alle gebreken was herstel mogelijk of doelmatig. Ter illustratie: op een aantal plekken zit vocht onder de vloeren, maar is de schade nog niet zo erg dat direct herstel noodzakelijk is. Bij het opstellen van de meerjarenonderhoudsplannen wordt gekeken op welke momenten herstelwerkzaamheden het beste ingepland kunnen worden.

De vervroegde renovatie heeft als voordeel dat het dak een dikkere dakbedekking en is daardoor geschikt voor de plaatsing van zonnepanelen of -collectoren (heatpipes). Hier zal de komende tijd onderzoek naar worden verricht. Wanneer hier een goede business case voor gemaakt kan worden (icm met landelijke subsidie) zal dit project voorgelegd kunnen worden aan de gemeente. Gezien de oppervlakte van het dak is dit een kansrijk project en zal bij kunnen dragen aan verduurzaming van het energieverbruik van het zwembad.

Figuur 12: Een deel van het dak van het Leegwaterbad.

Door aanscherping van wettelijke eisen voor zwembaden wordt Spurd ook geconfronteerd met extra kosten. Na een ongeluk in een ander zwembad² moesten in heel Nederland alle RVS verbindingen vervangen worden en in sommige gevallen extra gezekerd. Dit soort kosten worden ook weer meegenomen in de jaarlijkse afspraken in de subsidiebeschikking.

Een risico voor het zwembad is het aantrekken en behouden van technisch personeel. Er is geen specifieke opleiding voor het beheer en onderhoud van de technische ruimte van zwembaden. Het is ook geen bekend vakgebied. Veel mensen die dit werk doen hebben zich de techniek eigen gemaakt en zijn vaak al jarenlang betrokken. Een groot deel van de mensen die dit werk doen, lopen tegen de pensioengerechtigde leeftijd. Omdat het erg specifiek werk is, moet er een goede strategie komen om goede vakmensen te vinden en te behouden. Hierbij wordt door Spurd onder meer gedacht aan uitwisseling in de regio met personeel van andere zwembaden.

² Zwembad Reeshof, Tilburg, 2016.

6. Conclusies

In dit hoofdstuk wordt de beantwoording van de onderzoeksvragen behandeld. De hoofdvraag van het onderzoek luidde: *“In hoeverre zijn de doelen die tussen Spurd en de gemeente zijn afgesproken gerealiseerd?”* De belangrijkste conclusies van dit rapport zijn:

Organisatie, strategie en doelen

- De strategie van Spurd is in lijn met de afspraken die hierover zijn vastgelegd in de statuten. Ook houdt Spurd zich aan de jaarlijkse werkafspraken zoals vastgelegd in subsidieaanvraag en – beschikking. Voor wat betreft de meerjarige doelstellingen zijn er nu geen duidelijke afspraken, terwijl er wel ontwikkelingen zijn die daarom vragen. Bijvoorbeeld ten aanzien van verduurzaming en meerjarige investeringen.
- Een belangrijke doelstelling van Spurd is om een gezondere leefstijl te bevorderen en inwoners van Purmerend en Beemster te motiveren om voldoende te bewegen. Het is positief om te zien dat inwoners van Purmerend en Beemster meer sporten en vaker voldoen aan de richtlijn voor voldoende beweging. Dit gebeurt wel minder in verenigingsverband. Het landelijke beeld en het beeld in Purmerend en Beemster komen hier overeen.
- Een groot deel van de dienstverlening door Spurd is gerelateerd aan onderhoud van accommodaties, de organisatie van sportactiviteiten, ondersteuning van verenigingen en het stimuleren van voldoende bewegen. Verenigingen zijn in het algemeen tevreden over de dienstverlening en de staat van onderhoud van de accommodaties.
- Qua financiën vinden tussen Spurd en de gemeente gesprekken plaats over de bekostiging van de activiteiten en het beheer en onderhoud. De meeste financiële ontwikkelingen zijn goed voorspelbaar en bij besluiten die een grotere financiële impact hebben wordt de gemeente als eigenaar van de accommodaties betrokken.
- In de afgelopen jaren is Spurd op een aantal punten gereorganiseerd. Er is een managementlaag weggehaald en afdelingen zijn gesplitst. Een doel van de reorganisatie was de organisatie te vitaliseren en meer extern gericht te maken.

Risico's uitvoering van het sport- en recreatiebeleid

- Financiële risico's die zich voordoen zijn veranderende wet- en regelgeving of veranderingen in beleid, zoals nieuwe veiligheidseisen in het zwembad, duurzaamheidseisen (LED verlichting, isolatie, gebruik bestrijdingsmiddelen)
- Accommodaties die eigendom zijn van verenigingen worden nu niet door Spurd onderhouden. Er is een risico dat sommige verenigingen dit niet professioneel uitvoeren, wat uiteindelijk kan leiden tot hogere kosten, waarvoor mogelijk dan weer een beroep gedaan wordt op de gemeente.
- Voor het Leegwaterbad is er een risico bij de technische personeelsbezetting.
- In de afgelopen jaren zijn er veel personele wisselingen geweest, zowel bij Spurd (verenigingsondersteuning) als bij de gemeente Purmerend. Een hoog verloop is een risico voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening en kan een negatief effect hebben op de communicatie en het lerend vermogen.

Wensen sportverenigingen en sporters

- Uitbreiding of vernieuwing accommodatie. Een deel van de sportaccommodaties is niet meer geschikt voor officiële wedstrijden.

- Veel verenigingen vinden het lastig om vrijwilligers te vinden. Bij krimpende verenigingen levert dit extra uitdagingen op, omdat het aantal taken niet evenredig afneemt met dalende ledenaantallen.
- Het is voor veel verenigingen belangrijk dat er goed gecommuniceerd wordt over werkzaamheden. Goede communicatie draagt bij aan tevreden gebruikers.
- Verenigingen waarderen de verenigingsondersteuning door Spurd en zien dit graag uitgebreid worden.
- Een deel van de verenigingen heeft nu geen contact met Spurd. Een aantal kleinere verenigingen heeft het gevoel dat de ondersteuning vanuit de gemeente en Spurd vooral gericht is op de grotere verenigingen. De wens is om ook aandacht voor kleinere verenigingen te hebben, juist omdat kleine verenigingen bijdragen aan de breedte en diversiteit van het sportaanbod.

Informatievoorziening en kaderstelling gemeenteraad

- De informatievoorziening richting de raad is vooral gericht op de projecten met een groot financieel risico, zoals de renovatie van het Leeghwaterbad, het vaststellen van subsidieverordeningen en de financiële kaderstelling via de begroting en jaarstukken. Er bestaat nu geen meerjarenplan waarin de gemeenteraad in staat wordt gesteld politieke dilemma's te wegen voor het sportbeleid in Purmerend en Beemster. Deze afwegingen worden nu door het college en Spurd gemaakt.

Bijlage A: Tabellen en bronvermelding

Tabellen

	Ervaren gezondheid goed /zeer goed	Eén of meer langdurige aandoeningen	Beperkt vanwege gezondheid	Eén of meer lichamelijke beperkingen	Overgewicht
Nederland	76%	34%	33%	15%	49%
Beemster	83%	31%	31%	12%	50%
Purmerend	73%	37%	38%	17%	56%

Tabel 1: Cijfers gezondheidsmonitor 2016. Bron: CBS, RIVM, GGD.

	2 jaar	3 jaar	5 jaar	10 jaar
Beemster 2015	6%	11%	6%	10%
Beemster 2018	10%	5%	5%	NB
Purmerend 2015	6%	11%	9%	23%
Purmerend 2018	7%	14%	10%	23%

Tabel 2: Kinderen met overgewicht en obesitas in Purmerend en Beemster. Bron: GGDZW.

Verhuur sportaccommodaties aan derden

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Uren verhuur derden sporthallen	3439	3374	3.322	3187	3744	5115
Uren verhuur derden sportzalen	5986	5913	6.041	5911	5546	5139
Uren verhuur derden gymlokalen	11596	11519	11.404	11551	11015	10193
Totalen	21021	20806	20767	20649	20305	20447

Tabel 3: Uren verhuur sporthallen, sportzalen en gymzalen. Bron: Jaarverslagen Spurd.

<i>Cijfers jaarverslagen Spurd</i>	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal deelnemers jeugdsportpas basisonderwijs	1.219	1.242	1123	913	NB	779
Aantal deelnemers sport brede school	5.789	5.375	6467	NB	NB	NB
Aantal deelnemers PurVak	24.580	24.300	24810	25230	NB	23030
Aantal deelnemers BuurtSportWerk	26.075	26.861	24751	26629	NB	21594
Aantal deelnemers 50+	10.576	10.538	10682	9144	NB	NB
Aantal deelnemers recreatief zwemmen	155.151	174.020	174020	181860	NB	132876
Aantal gevolgde lessen zwemonderwijs*	69.866	74.999	74999	70657	NB	68862
Aantal deelnemers zwemonderwijs minimaregeling	182	208	208	280	NB	NB
Aantal deelnemers doelgroepactiviteiten zwemmen	25.634	25.533	25533	27756	NB	NB

Tabel 4: Cijfers jaarverslagen Spurd

Overige bronnen

Stéfanie André, Roza Meuleman en Gerbert Kraaykamp, Gezondheidsgedrag naar leeftijd, Sociaal Cultureel Planbureau, 2015 op: <https://digitaal.scp.nl/leefstijl/gezondheidsgedrag-naar-leeftijd/>

Schoeppe, S., & Braubach, M. (2007). Tackling obesity by creating healthy residential environments. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. Schoeppe, S., & Braubach, M. (2007). http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0012/98697/E90593.pdf